

Financiering, treasury

Provincie Noord-Brabant

Inleiding

De treasuryfunctie omvat alle activiteiten die zich richten op het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële stromen, de financiële posities en de daaraan verbonden risico's. Met de vaststelling van de Verordening treasury Noord-Brabant 2021 is er expliciet gekozen om het vermogen van onze provincie actief en risicoarm in te zetten voor de doelen die onze provincie heeft gesteld. Afgeleid van deze inzet is er tevens een rendementsverwachting gekoppeld, die kan worden toegevoegd aan de jaarlijkse middelen en zodoende ook bijdraagt aan verwezenlijking van de gestelde doelen.

Beleidskaders

De uitvoering van het treasurybeleid wordt bepaald middels door de rijksoverheid vastgestelde wet- en regelgeving, zoals:

- Provinciewet;
- [Wet Financiering decentrale overheden \(Wet Fido\)](#);
- [Ministeriële regelingen, zoals Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden \(Ruddo\)](#)
- [Regeling Schatkistbankieren](#) en het [Besluit Begroting en Verantwoording \(BBV\)](#),

Maar ook door provinciale regelgeving:

- de [Financiële beleids- en beheersverordening provincie Noord-Brabant](#);
- de [Verordening treasury Noord-Brabant 2021](#);
- de hierop gebaseerde uitvoeringsregels voor GS in het [Treasurystatuut Noord-Brabant 2022](#).

De financiële resultaten van treasury komen in de begroting tot uitdrukking bij het algemeen financieel beleid in het onderdeel algemene dekkingsmiddelen.

Het Treasury Committee (TC) is een kwaliteitsinstrument binnen de complexe wereld van treasury en overheid. In de TC wordt bestuurlijke- en inhoudelijke kracht gebundeld om o.a. zo objectief mogelijk naar treasury-dossiers te kijken. Om de objectiviteit en specifieke deskundigheid te verbeteren is in 2023 een adviescommissie ingesteld door GS die GS en PS moet adviseren in het traject van voorstellen in het kader van de publieke taak vanuit de immunisatieportefeuille. De adviescommissie (vergelijkbaar met een investeringscommissie bij private fondsen) bestaat uit drie onafhankelijke leden, bestaande uit een voorzitter en twee leden die in 2023 zijn geworven. Een voorstel in het kader van de publieke taak vanuit de immunisatieportefeuille zal in het proces altijd ter advies aan de adviescommissie worden voorgelegd, voordat – via de TC – GS een voorlopig besluit neemt om het voorstel aan PS voor wensen en bedingen voor te leggen.

Wat willen we bereiken?

De doelstellingen van treasury richten zich op:

- Optimaliseren van rendementen;
- Beheersing van risico's;
- Minimaliseren van kosten;
- Toegang tot vermogensmarkten;
- Inzicht bieden in de ontwikkeling van het EMU-saldo.

Wat gaan we daarvoor doen?

Optimaliseren van de rendementen

Het vermogen van de provincie is ondergebracht in de Immunisatieportefeuille. Deze portefeuille is gericht op het op lange termijn behalen van een rendement ten behoeve van de exploitatiebegroting van de provincie.

In 2021 is, via de 'Koers 2030', de beleggingsdoelstelling aangepast aan de toen actuele rentestanden. De doelstelling bedroeg initieel € 106,3 mln. Vanaf 2023 is een stapsgewijze ombuiging gerealiseerd van € 30 mln. Dat leidt tot een doelstelling in 2027 van € 76,3 mln. Dit doelrendement bestaat uit dividend van Enxex en rendement op het vermogen.

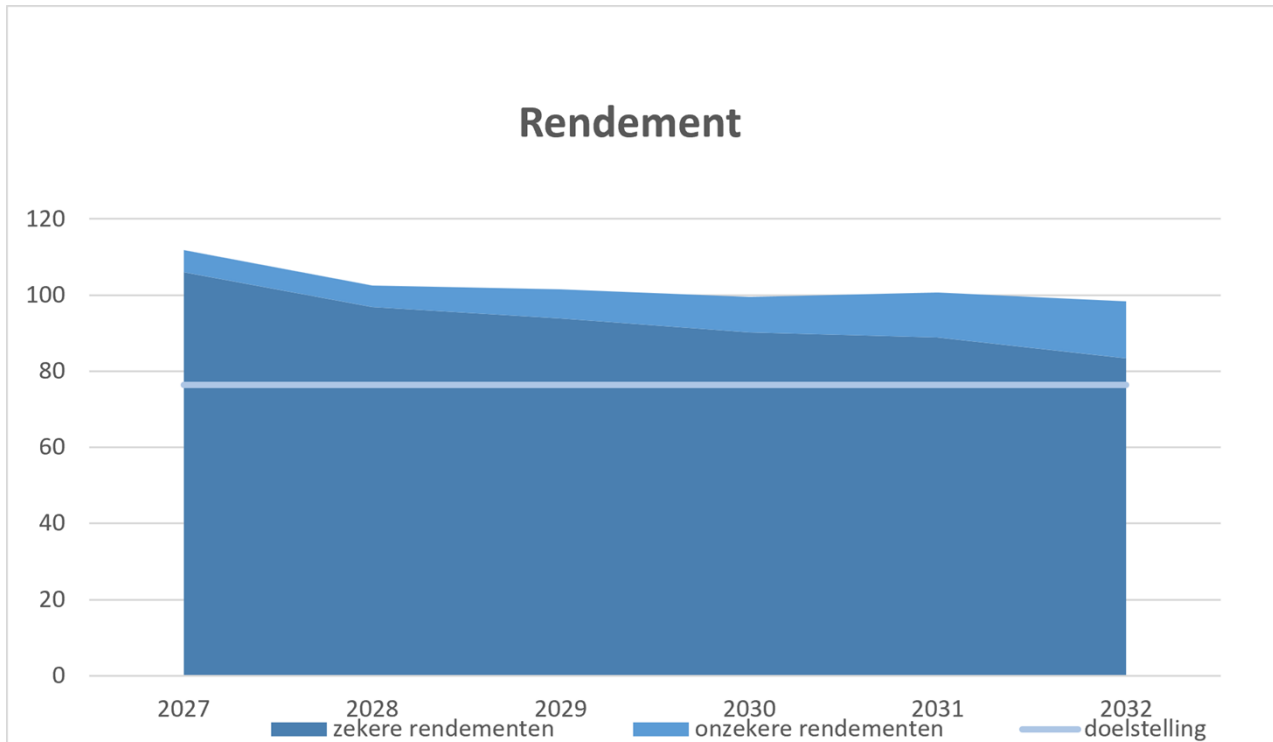
Via investeringen in de publieke taak willen wij allereerst een maatschappelijk rendement realiseren en tegelijkertijd een financieel rendement. Daarmee kunnen we of meer doelen realiseren dan nu in de begroting zijn opgenomen, of dezelfde doelen met minder budget uit de reguliere begroting.

Op basis van de lange termijn liquiditeitsprognose wordt een beleggingsmix (beleggingscategorieën in hoofdlijnen) opgesteld. Uitgangspunt is minimalisatie van de risico's door voldoende kwaliteit en spreiding van partijen, financieringsinstrumenten, beleidsterreinen en door looptijden af te stemmen op de liquiditeitsbehoefte. Dit alles binnen de bovengenoemde kaders. Conform de wet Fido is de provincie verplicht haar nog niet ingezette liquide middelen onder te brengen bij de "Schatkist" (Verplicht Schatkistbankieren). Zo wordt de EMU-schuld (maximale overheidsschuld is 60% van het Bruto Binnenlands Product) verlaagd. Verplicht Schatkistbankieren wil zeggen dat het agentschap van het ministerie van Financiën de gelden bewaard, maar dat de provincie de volledige zeggenschap behoudt. Sinds medio september 2022 ontvangen wij rente bij de schatkist. Op dit moment (augustus 2026) bedraagt de rente 2.18%. Voor 2027 gaan we uit van € 4,0 mln. aan rente-inkomsten op deze rekening. Vanaf 2028 zijn er voorzichtigheidshalve lagere rendementen geraamd, deze worden indien van toepassing later bijgesteld tijdens de reguliere S&V momenten.

In 2026 zijn tot dusverre in totaal 12 leningen verstrekt aan 10 gemeenten en twee waterschappen voor in totaal € 190 mln. Het gemiddeld rendement op de langlopende leningen bedraagt 3,26%. Voor 2027 levert dit ongeveer € 6 mln. aan rente op. De rentestijgingen in 2026 worden voornamelijk veroorzaakt door geopolitieke onrust in het Midden-Oosten, een weer oplopende inflatie en ingrijpen van de centrale banken. [De Verordening treasury Noord-Brabant 2021](#) is door PS op 16 juli 2021 vastgesteld. Op 24 juni 2022 heeft PS de [Eerste wijziging Verordening treasury Noord-Brabant 2021](#) vastgesteld. Deze wijziging is op 6 juli 2022 gepubliceerd en op 7 juli 2022 met terugwerkende kracht vanaf 27 juli 2021 geldend. De Verordening geeft meer ruimte om te investeren in de publieke taak. Naast de nieuwe en aangepaste Verordening treasury is er ook een risicoreserve ingesteld van € 90 mln. voor het opvangen van mogelijke vermogensverliezen. Belangrijk uitgangspunt hierbij is en blijft dat het immunisatievermogen eeuwigdurend in stand dient te blijven (€ 2,252 mld.).

De huidige inkomstenstroom is voor 2027 - 2032 als volgt geprognosticeerd:

Grafiek I

Deze grafiek maakt inzichtelijk dat de rendementen fluctueren, maar qua trend aflopend zijn. Dat is logisch, omdat in de grafiek rekening wordt gehouden met de huidige beleggingen. De nieuwe (nog niet bekende) investeringen en beleggingen komen later in beeld. Vanaf 2027 wordt er rekening gehouden met “nog te realiseren rendement” op herbeleggingen en een onzeker rendement op de rekening courant bij de schatkist.

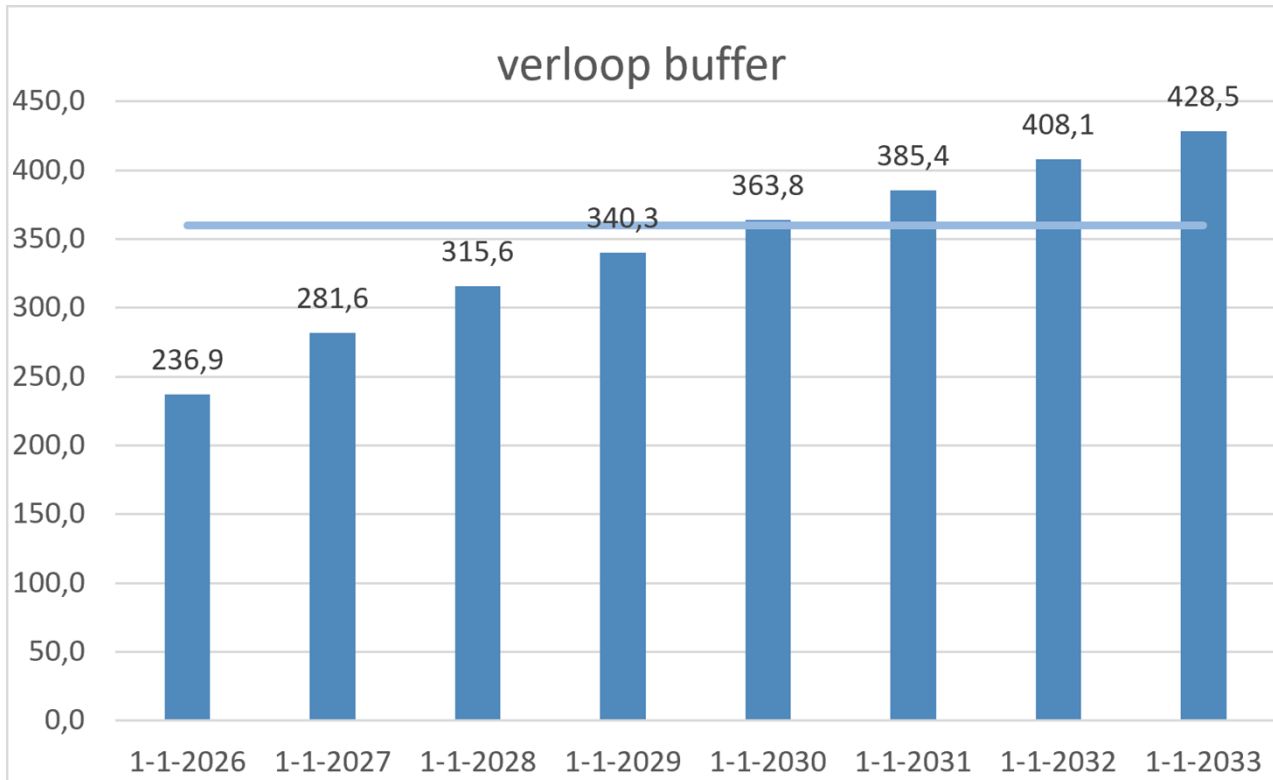
Overschotten en tekorten op de begrote inkomsten worden geëgaliseerd via een storting respectievelijk onttrekking uit de “buffer” binnen de dividend- en rentereserve. Het saldo van de “buffer” bedroeg eind 2025 € 236,9 mln. De verwachte stand van de ‘buffer’ per 31-12-2026 bedraagt € 281,6 mln. Op basis van de huidige rentestand en een nieuwe prognose van het dividend van Enexis vanaf 2026, ontstaan er geen tekorten op het doelrendement van € 76,3 mln. per jaar. De buffer zal naar verwachting groeien naar € 428,5 mln. in 2032. De dividend- en rentereserve wordt ingezet om zorgvuldig het evenwicht te bewaren. In 2027 bedraagt de rendementsdoelstelling € 76,3 mln. en het verwachte rendement (incl. herbeleggingsrendement) € 111,8 mln., waardoor er een overschot wordt geraamd van € 35,5 mln. € 1,5 mln. is bestemd als dotatie aan de reserve Nazorgfonds, zodat de “buffer” in 2027 met € 34 mln. toeneemt.

De prognose van de beschikbare buffer tot en met 2032 kan als volgt worden

weergegeven:

rafiek II

G

Naast de “buffer” is er binnen de dividend – en rentereserve ook een “egalisatiedeel”. Ieder jaar vinden er “vaste” onttrekkingen plaats. In de periode tot en met 2028 loopt het egalisatiedeel naar nihil. Het egalisatiedeel bedraagt per ultimo 2026 € 2,9 mln., zodat het totaal van de dividend – en rentereserve ultimo 2026 € 284,5 mln. bedraagt. In 2027 wordt er € 2,9 mln. onttrokken uit het “egalisatiedeel” en per saldo € 34,0 mln. toegevoegd aan de “buffer”, zodat er per saldo € 31,1 mln. wordt toegevoegd aan de dividend – en rentereserve in 2027 en het saldo per ultimo 2027 naar verwachting € 315,6 mln. bedraagt.

Conform het [Bestuursakkoord](#), zetten we ons vermogen in op een verbrede inzet van de immunisatieportefeuille voor maatschappelijke doeleinden. In 2021 zijn onze randvoorwaarden aangepast in de Verordening treasury Noord-Brabant 2021, welke door PS op 16 juli 2021 is vastgesteld.

Beheersing van de risico's

Het Treasury Statuut geeft de risico's aan die intern beheerst moeten worden: markt– (waaronder rente– en valutarisico), krediet– en liquiditeitsrisico's. Voor elk risico geven we aan hoe de provincie hiermee omgaat.

Tabel I

Wettelijke verplichtingen (wet Fido)	Wat is het?	Consequentie 2027
Kasgeldlimiet – kortlopende schulden	De kasgeldlimiet bepaalt het bedrag dat de provincie maximaal als gemiddelde netto–vlottende schuld per kwartaal mag hebben. Voor de provincies is dat vastgesteld op 7,0% van de jaarlijkse begroting. Dat is ongeveer € 110,0 mln.	Deze norm is in 2027 niet relevant voor de provincie aangezien er geen opgenomen geldleningen zijn.

Renterisiconorm – langlopende schulden	Het renterisico op langlopende schulden mag de wettelijke renterisiconorm niet overschrijden. De grondslag van de renterisiconorm is het begrotingstotaal en vastgesteld op 20%. Dat is ongeveer € 314,3 mln.	Deze norm is in 2027 niet relevant voor de provincie aangezien er geen opgenomen geldleningen zijn..
Overige risico's	Wat is het?	Consequentie 2027
Valutarisico	Ontstaat door schommelingen in wisselkoersen.	Geen, omdat er alleen middelen worden uitgezet en belegd in euro's.
Kredietrisico's	Risico op terugbetaling (=wanbetaling) van beleggingen en/of rentebetalingen. Ook in 2027 zullen naar verwachting investeringen worden gedaan en leningen worden verstrekt met een maatschappelijk doel. Zie hieronder hoe de risico's daarop worden bepaald en gemitigeerd.	In juni 2021 is door PS de Verordening Treasury Noord-Brabant 2021 vastgesteld en gepubliceerd. In deze Verordening staan geen ratingeisen vermeld. Daarmee volgt de provincie de wet Fido en Ruddo. Hierin is bepaald dat de ratingeis minimaal A moet zijn. Ook in 2027 zullen de beleggingen continu worden gemonitord en indien nodig wordt actie ondernomen om de risico's te mitigeren.
Liquiditeitsrisico's	Het tijdig kunnen voldoen van de facturen en andere betalingsverplichtingen.	De aanwezige liquide middelen worden afgestemd op de verwachte ontvangsten en uitgaven met diverse liquiditeitsplanningen. In verband met de huidige en verwachte hogere rendementen via <i>Verplicht Schatkistbankieren</i> geldt dat wij in 2027 de buffer liquide middelen niet persé heel laag willen houden.
Renterisico	Het risico op wijziging (verhoging) van de variabele rente die betaald moet worden.	Er zijn geen rentederivaten meer in bezit.

Gevolgen van de stijgende inflatie en rente voor onze provinciale begroting

Op dit moment (juli 2026) bedraagt de inflatie ongeveer 3,1% (juli 2025: 2,9% en juli 2024: 3,7%). Dat wil zeggen dat de consumentengoederen en –diensten (CPI) 3,1% duurder zijn geworden ten opzichte van juli 2025. De inflatie in Europa lag in juni 2026 op 2,8% (juni 2025: 2%). Recentelijk heeft de ECB de rente dan ook verhoogd van 2% naar 2,25%. De begroting (zowel de inkomsten als uitgaven) van de provincie is voor een deel gevoelig voor inflatie.

Voor wat betreft de inkomsten, onderscheiden we – onder andere – de volgende stromen:

Provinciefonds (PF), Algemene uitkering (geraamd in 2027 € 434 mln. inclusief Decentralisatie-uitkering); Motorrijtuigenbelasting (MRB) (geraamd in 2027 ongeveer € 378 mln.) wordt o.b.v. het lopende bestuursakkoord jaarlijks verhoogd met 2,5%;

Dividend en rente uit vermogen immunisatieportefeuille (doelstelling 2027: € 76,3 mln.).

De uitgavenkant bestaat uit structurele - en incidentele uitgaven.

Per saldo wordt de hoge inflatie aan de kostenkant gecompenseerd door een hogere Algemene uitkering van het PF (€395 mln.) en door de vaste verhoging van 2,5% van MRB (over € 360 mln.)

Kredietrisico's in het kader van investeringen en leningen in het kader van de publieke taak

Bij de begroting 2022 is er een extra Risicobuffer voor "vermogensverlies" ingesteld van € 90 mln., welke is verdeeld in 3 compartimenten. Dit is noodzakelijk omdat ook risicoarm investeren altijd (beperkte) risico's met zich meebrengt. Deze buffer moet ervoor zorgen dat projecten tot stand kunnen komen en ons vermogen op niveau blijft.

Het risico op de totale portefeuille aan financieringen en investeringen in het kader van de publieke taak bedraagt € 2,4 mln. Dit is berekend op basis van de in de financiële markt gebruikelijke "Value at Risk-methode" (VaR), daarnaast wordt bij ieder project een initiële risicoberekening gemaakt. Het restant van de gehele risicobuffer bedraagt derhalve € 87,6 mln. voor het afdekken van nieuwe risico's.

In bijgaande tabel II geven we overzicht van de berekende individuele risico's van de leningen in het kader van de publieke taak

tabel II

Project	Jaar van verstrekking	Resterende som	rente (minimaal)	Probability of default (1)	Los Given Default (LGD) maximaal (2)	Expected Loss (EL) (3)	Expected Loss (%)
NWB	2015	€ 50.000.000	4,06%	0,03%	90%	€ 13.770	0,03%
BNG	2016	€ 49.800.000	4,742%	0,03%	90%	€ 13.887	0,03%
SR Beekse Bergen fase I	2017	€ 41.500.000	2,79%	5,21%	15%	€ 258.363	0,78%
Ministerie van Defensie	2018	€ 22.000.000	1,41%	0,03%	15%	€ 1.032	0,00%
Gemeenten ZO-Brabant (zonnepanelen)	2018	€ 9.522.138	div.	0,03%	11,25%	€ 391	0,00%
Enexis	2020	€ 154.140.895	2,15%	0,04%	90%	€ 56.684	0,04%
Tranche A		€ 5.349.485	1,40%	0,04%	90%	€ 1.953	0,04%
Tranche B							
Pivot Park Grizzly(4) ¹	2022					NB	
Hypothecair Achtergesteld							
Leenfaciliteit Woningcorporaties	2022	€ 45.000.000	div.	0,03%	11,25%	€ 1.523	0,00%
SR Beekse Bergen Fase II	2022	€ 20.000.000	1,71%	5,21%	15%	€ 159.035	0,78%
Strategische Grondbank	2022	€ 42.500.000	1,50%	1,01%	30%	€ 130.707	0,31%
Eindhoven Airport	2025	€ 55.000.000	3,05%	0,29%	59%	€ 96.928	0,18%
NRF	2025	€ 50.000.000	n.t.b.	0,44%	38%	€ 83.600	0,17%
Pukkemuk	2025	€ 12.500.000	2,56%	5,21%	30%	€ 193.916	1,55%
Value at Risk	Begroting	2027				€ 2.373.274	
gehele portefeuille	Jaarrekening	2025				€ 1.400.925	

De kans op wanbetaling of verzuim wordt uitgedrukt in de ¹⁾ "Probability of Default".

Als de kans zich daadwerkelijk voordoet dan wordt het verlies uitgedrukt in de ²⁾ "Loss Given Default".

Het totale verwachte verlies is dan de ³⁾ “Expected Loss”. Dit zijn individuele berekeningen, zonder rekening te houden met scenario's en kruisverbanden die zich kunnen voordoen. Via de “Value at Risk”-methode worden deze scenario's en kruisverbanden wel berekend via 5.000 simulaties. Uiteindelijk wordt dan een integraal risicobedrag bepaald.

4) Het risico van de leningen aan Pivot Park wordt, samen met de overige financiële risico's van de financiering van Pivot Park, afgedekt via de Algemene Risicoreserve en de Reserve Ontwikkelbedrijf.

Minimaliseren van de kosten

Voor het beheer van de beleggingsportefeuilles is sinds 2016 ASR-vermogensbeheer verantwoordelijk. In 2024 is het beheer van de portefeuille voor een periode van vier jaar aan ASR-vermogensbeheer gegund. BNP Paribas is geruime tijd geleden als bewaarbank aangesteld. De beleggingen waren tot en met 2026 gesplitst in een immunisatieportefeuille en een investeringsagendaportefeuille. De laatste obligaties m.b.t. de investeringsagendaportefeuille zijn in 2026 afgelost. Het is wettelijk niet toegestaan om te beleggen in obligaties of om de bestaande obligaties te switchen naar een langere looptijd. Wel om te switchen naar dezelfde of kortere looptijd, zoals in het verleden is gebeurd. De obligatieportefeuilles lopen dus langzaam af. In 2027 valt de laatste obligatie vrij in de immunisatieportefeuille. In de plaats van de obligaties zijn leningen aan decentrale overheden de afgelopen jaren toegenomen (saldo per ultimo 2026 bedraagt ongeveer € 2,4 mld.).

De waarde van de reserves van de immunisatieportefeuille en de investeringsagendareserve bedragen begin 2027 naar schatting respectievelijk € 2,5 mld. en € 254 mln. Aan het beheer en bewaren van dit vermogen zijn kosten verbonden. Voor 2027 ramen wij de kosten op ongeveer € 244.000 per jaar. Het gaat dan om het beheer en bewaarloon van obligaties alsmede het beheer en afsluiten van leningen aan decentrale overheden.

Toegang tot Vermogensmarkten

Door Verplicht Schatkistbankieren voor de provincie is het belang van de toegang tot vermogensmarkten weliswaar veranderd, maar nog steeds essentieel voor het uitzetten van middelen aan decentrale overheden en voor het beheer van de obligatieportefeuilles.

EMU-saldo

Het EMU-saldo voor **2027** bedraagt op basis van de begrotingscijfers **2027** -/- € 85,67 mln. (zie bijlage 14). Bij de begroting 2026 was de inschatting (o.b.v. de meerjarenraming) dat het EMU-saldo in **2027** -/-€ 104,9 mln. zou bedragen.

Renteschema

Renteschema	
a. De externe rentelasten over de korte en lange financiering	€ 0
b. De externe rentebaten	-/- € 77.525.103
Totaal door te rekenen externe rente	-/- € 77.525.103

c.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/- € 0
c.	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/- € 0
		-/- € 0
Saldo door te rekenen externe rente		-/- € 77.525.103
d1.	Rente over eigen vermogen	€ 0
d2.	rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	€ 0
		-/- € 77.525.103
De aan taakvelden (programma's, inclusief overzicht overhead) toe te rekenen rente		
e.	De werkelijke taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (Rentomslag)	-/- € 0
f.	Renteresultaat op het taakveld treasury	-/- € 77.525.103